

STANOWISKO POLSKIEGO ALARMU SMOGOWEGO W SPRAWIE KRAJOWEGO PLANU ODBUDOWY

Krajowy Plan Odbudowy to wielka szansa na modernizację energetyczną polskich budynków i rozwiązanie problemu smogu. To szansa, która niestety nie została dostrzeżona przez Polski rząd. KPO nie przedstawia spójnej propozycji modernizacji budynków w Polsce i nie zawiera odpowiednich środków na ten cel. **Wsparcie w tym obszarze nie zabezpiecza nawet funkcjonowania rządowego Programu Czyste Powietrze, który miał stanowić podstawowe narzędzie walki o czyste powietrze.**

BUDŻET I CELE

Przewidziany w obecnej wersji KPO budżet 3,2 mld EUR na inwestycje w zakresie poprawy efektywności energetycznej i wymiany źródeł ciepła w budownictwie jednorodzinny i wielorodzinny to stanowczo za mało. Szacuje się, że ze środków unijnych na realizację samego Programu Czyste Powietrze potrzeba przynajmniej 8 mld EUR¹. Są to szacunki odnoszące się do potrzeb jedynie w zakresie budynków jednorodzinnych. W obecnej wersji KPO marginalizuje potrzeby modernizacyjne w budynkach wielorodzinnych, w których mieszka połowa Polaków. Dlatego też **Polski Alarm Smogowy postuluje przeznaczenie w ramach KPO 10 mld EUR na modernizację energetyczną budynków jednorodzinnych, wielorodzinnych oraz publicznych, z czego 4 mld EUR na program Czyste Powietrze.** Nie ulega wątpliwości, że transformacja energetyczna polskich domów musi być wspierana z różnych funduszy unijnych, gdyż budżet krajowy takimi środkami nie dysponuje. Wnioskujemy więc żeby brakujące środki unijne, około 4 mld EUR, na Program Czyste Powietrze i dodatkowe środki na budynki wielorodzinne pochodziły z Funduszu Spójności.

Brak odpowiedniego wsparcia do wymiany przestarzałych kotłów emitujących duże ilości zanieczyszczeń oraz termomodernizacji budynków stanowi poważne zaniedbanie ze strony rządu. Szacuje się, że **obecnie w samym budownictwie jednorodzinny użytkowanych jest około 2,7 mln kotłów, które zgodnie z uchwałami antysmogowymi będą musiały zostać wymienione²** na inne systemy grzewcze w najbliższych 6-7 latach. Do tego należy dodać kilkaset tysięcy pieców węglowych w budownictwie wielorodzinny. Tymczasem KPO przewiduje wsparcie likwidacji jedynie 860 tysięcy tego typu kotłów i pieców.

REFORMY

Krajowy Plan Odbudowy powinien zawierać opis konkretnych reform wspierających działania antysmogowe i modernizację energetyczną polskich budynków. Tego w programie nie ma. Oto czego zabrakło w KPO:

- **Nie zaprezentowano reform w zakresie wsparcia najuboższych gospodarstw domowych**, które w chwili obecnej są w rzeczywistości wykluczone z rządowych programów takich jak Czyste Powietrze. Uuboższe gospodarstwa nie mają ani zdolności kredytowej, ani środków finansowych aby przystąpić do

---

¹ Szacunki Banku Światowego

² Domy jednorodzinne w Polsce: źródła grzewcze, stan energetyczny, priorytety inwestycyjne, Instytut Ekonomii Środowiska, Polski Alarm Smogowy, 2021

programu, ze względu na wymóg pokrycia kosztów inwestycji, które dopiero po rozliczeniu są refundowane. Prace nad rozwiązaniem tego problemu wciąż nie zostały podjęte.

- Dedykowany najuboższym gospodarstwom domowym program Stop Smog ograniczony jest jedynie do kilkunastu gmin. **Setki tysięcy ubogich gospodarstw domowych pozbawionych jest wsparcia.** Program ten należy zintegrować z programem Czyste Powietrze, czyniąc z niego powszechnie dostępny instrument, uniezależniając dostęp do pomocy od woli gminy.

- **Nie uwzględniono potrzeby wsparcia wymiany starych pieców w budynkach wielorodzinnych innych niż komunalne.** Obecnie mieszkańcy takich budynków nie mogą skorzystać z żadnego rządowego wsparcia do wymiany źródeł ciepła. Jest to ogromny problem wielu miast, szczególnie w województwie dolnośląskim, śląskim czy łódzkim.

- Spalanie paliw stałych (węgla i biomasy) to główne źródło zanieczyszczenia powietrza w Polsce. Niestety obowiązujące regulacje prawne nie zapewniają odpowiedniej jakości paliwa. Rząd nie wprowadził do tej pory **obowiązkowych norm dla pelletu drzewnego**, a to paliwo zyskuje na popularności (kotły spalające pellet drzewny są dotowane w ramach wielu programów publicznych). **Ekogroszek nie spełnia parametrów**, które gwarantowałyby dotrzymanie norm emisyjnych w kotłach ekoprojektu. Należy uzupełnić KPO w tym zakresie i zawrzeć w nim konieczność nowelizacji ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, a także wydania stosowanych rozporządzeń w tym zakresie.

- Wśród reform dotyczących poprawy jakości powietrza brak jest jakiegokolwiek odniesienia do uchwał antysmogowych przyjętych już przez 14 województw. KPO powinien w sposób bezpośredni **nawiązywać od uchwał antysmogowych oraz terminów w nich zawartych.** Wśród reform KPO powinien zawierać wzmocnienie z poziomu centralnego mechanizmów kontroli uchwał antysmogowych przez gminy oraz wojewódzkie inspekcje ochrony środowiska, a także alokować na ten cel odpowiednie środki.

- Brak jest również zapisów o nadzorze nad źródłami grzewczymi na paliwa stałe. W KPO należy uwzględnić reformę w tym obszarze, wprowadzającą **okresowy nadzór nad źródłami grzewczymi na paliwa stałe**, co będzie wymagać nowelizacji Ustawy Prawo budowlane oraz Prawo ochrony środowiska.

- Należy niezwłocznie **zaprzestać wspierania zakupu nowych urządzeń spalających węgiel ze środków publicznych**, np. w ramach Programu Czyste Powietrze. Kontynuacja finansowania tego typu urządzeń jest niezgodna z celami Polityki Energetycznej Państwa, która zakłada odejście od spalania węgla w gospodarstwach domowych w miastach do 2030 roku. Żywotność wspieranych obecnie ze środków publicznych kotłów na węgiel jest dłuższa niż 10 lat, zatem kotły te po raz kolejny będą musiały być wymieniane przed 2030 rokiem.

Wszystkie powyższe reformy powinny znaleźć się w Krajowym Planie Odbudowy, który stanowi nie tylko zbiór celów, na które zostaną wydane środki unijne, ale również powinien nakreślać kluczowe reformy, które zostaną podjęte w poszczególnych obszarach, w tym w obszarze modernizacji budynków i ochrony powietrza.